

e-mail: cos@minocw.nl

Kennis voor de toekomst

Naar een beter zicht op strategische beleids- en kennisvragen

Rijnstraat 50
2515XP Den Haag
Postbus 16375
IPC 2200
2500BJ Den Haag
Tel +31 (0)70 412 4975
Fax +31 (0)70 412 2003
<http://www.minocw.nl/cos/>

Sectorraden en strategische kennis

Om voor de maatschappij van de toekomst tijdig op nieuwe ontwikkelingen en mogelijke problemen te kunnen anticiperen, is het van groot belang over de juiste strategische kennis te beschikken. Sectorraden en andere verkenningorganisaties die in de Commissie van Overleg Sectorraden (COS) samenwerken beogen zicht te krijgen op de problemen, oplossingsmogelijkheden en kennisvragen, die de toekomst ons kan brengen maar ook op nieuwe zich ontwikkelende wetenschappelijke inzichten en technologieën. De resultaten worden gebruikt door bedrijven, overheden en NGOs, NWO en universiteiten om vorm te geven aan vernieuwend beleid en onderzoek.

Participatieve Toekomstverkenningen

De belangrijkste functie van sectorraden en de COS als samenwerkingsplatform is het creëren van een kader waarbinnen overheden, maatschappij, bedrijfsleven en onderzoekswereld vanuit een lange termijnperspectief (10-20 jaar) nadenken over maatschappelijke en technologische ontwikkelingen ter inspiratie van de kennis- en beleidsagenda op de korte termijn. Een belangrijk hulpmiddel daarbij is de "participatieve" maatschappijgerichte toekomstverkenning.

Recente voorbeelden van dit soort verkenningen zijn 'Zee in zicht' (duurzaam gebruik van kust en zee) en 'Transmurale Zorgtechnologie'.

Door participatieve verkenningen ontstaat een veelzijdig beeld van de vraagstukken en ontwikkelingen en nieuwe kansen. Het bijeenbrengen van diverse partijen heeft ook het voordeel dat er een grotere hoeveelheid creativiteit kan worden benut en er nieuwe netwerken kunnen worden gevormd. Netwerken die vaak van belang zijn voor het opzetten van de benodigde programma's voor onderzoek en/of ontwikkeling van beleidsstrategieën. Het slagen van een verkenning hangt dus mede af van de participanten, die daarmee ook invulling geven aan een gezamenlijke toekomstvisie.

Keuze van thema's

De COS-leden bepalen zelf de thema's van hun verkenningen, ze zijn zagezegt onafhankelijk van het staande beleid en hebben de vrijheid om los van de waan van de dag discussies op te starten. De begrenzing van thema's tot een sector is meestal erg kunstmatig en daarom werken de sectorraden samen binnen de COS.

Horizonscans

Voor het bepalen van belangrijke thema's voert de COS vanaf 2005 tweejaarlijks een horizonscan uit. Die thema's kunnen ook buiten het huidige dekkingsveld van het stelsel van sectorraden vallen.

De eerste (pilot) horizonscan richt zich op het in kaart brengen van de belangrijkste toekomstige problemen en bedreigingen maar ook op de belangrijkste zich aandienende nieuwe ontwikkelingen (opportunities) om problemen op te lossen of de mensheid anderszins verder te helpen (bijvoorbeeld door welvaartsgroei).

OPPORTUNITIES FROM:

THREATS PROBLEMS FROM:

Voor de horizon scan wordt eerst een literatuurstudie verricht. Daarbij wordt onder andere gebruik gemaakt van diverse recente horizonscans uit binnen- en buitenland en van algemene toekomstliteratuur.

Deze studie levert twee overzichten op. Eén met de belangrijkste problemen en bedreigingen en de ander met de "opportunities". In de literatuur studie wordt ook ingegaan op het belang van de aangedragen onderwerpen.

Wat belangrijk is voor het vervolg hangt af van de na te streven waarden die aan de orde zijn.

Commissie van Overleg Sectorraden
www.minocw.nl/cos

COS samenwerkingspartners:

STICHTING TOEKOMSTBEELD der TECHNIEK

RAAD voor WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK
in het kader van
ONTWIKKELINGSAMENWERKING

RAAD voor het GEZONDHEIDSONDERZOEK

RAAD voor het RUIMTELIJK - ,MILIEU- en
NATUURONDERZOEK

INNOVATIE NETWERK VERKEER en VERVOER

NRLO/ INNOVATIENETWERK GROENE RUIMTE
EN AGROCLUSTER

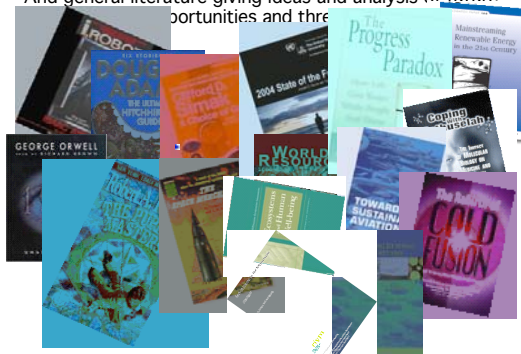
Bij problemen en bedreigingen maar ook bij de

opportuniteiten kan gedacht worden aan de hoeveelheid mensenlevens die in het geding zijn, of de gevolgen voor de gezondheid of welvaart (de impact). Daarnaast moet een inschatting gemaakt worden over de waarschijnlijkheid dat een probleem of een opportuniteit werkelijk optreedt (de waarschijnlijkheid).

Scans of opportunities like .....+..... scans of threats as
ICSU emerging issues in Science and society Sigma scan .DDC .UK Min
Converging and key technologies EU of Defensie millenniumgoals

And general literature giving ideas and analysis of future
opportunities and threats

Een Tsunami kan bijvoorbeeld niet alleen veel mensen levens kosten maar ook de gezondheid in het gevaar brengen van vele mensen en bovendien een inbreuk maken op de welvaarts-groei. De kans dat een Tsunami zoals deze recentelijk in de Indische oceaan optrad plaats heeft is niet groot maar wel zeer reëel.

De literatuurstudie wordt besproken met collega's in binnen- en buitenland (o.a. in het EU Foresight netwerk ForSociety) en in twee klankbordgroepen in Nederland waarvan de één zich zal richten op de uitwerking en ranking van de problemen en bedreigingen en de ander op de "opportuniteiten".

De klankbordgroepen bestaan uit mensen vanuit verschillende sectoren en hoeken van de samenleving (wetenschappers, beleidsmakers, journalisten, bedrijfsmanagers en vertegenwoordigers van maatschappelijke groeperingen journalisten etc.) en leveren daardoor een veelheid aan invalshoeken.

Nadat de klankbordgroepen hun lijsten bediscussieerd hebben en de onderwerpen geordend, komen ze bijeen om de uitkomsten met elkaar te vergelijken en te kijken waar rijke dwarsverbanden kunnen worden gelegd die nadere verkenning behoeven omdat er een tekort aan kennis wordt gevonden of omdat het duidelijk is dat mensen bij elkaar gebracht moeten worden.

Het eindrapport zal in een veel breder verband besproken worden tijdens een conferentie om een verkenningen agenda vast te stellen die breder kan zijn dan het dekkingsveld van het huidige stelsel van sectorraden en STT.

De resultaten van de COS Horizon Scans 2005-2006 komen in het voorjaar van 2006 beschikbaar. Via de website van de COS (www.minocw.nl/cos) wordt actuele informatie gegeven.